

ara o mai es tracta d'una qüestió purament metafísica. Les respostes de James aleguen la intuïció, el fet, l'empíria contra els raonaments més estrictament lògics. Els comentaris de Bergson mantenen les apories de Zenon girant-les a favor de la filosofia bergsoniana.

Per últim el professor proposà una solució a la qüestió metafísica que posen les apories de Zenon d'Elea.

Potser la ciència sola no donaria mai raó d'una qüestió metafísica com la de resoldre les apories de Zenon. Pot ser la filosofia sola romaniria com des del primer dia sense trobar la solució. Però si són considerades ciència i filosofia com a ordres de coneixença que no es diferenciïn sinó de grau, donada l'activitat espiritual com a única, tal vegada és possible una resposta vàlida.

El professor exposà la formació de les diverses teories sobre el principi de relativitat en la física moderna; l'observació d'una paradoxa en la constatació experimental del fenomen de l'aberració, l'experiment de Michelson; les teories d'Einstein en les quals el temps local era considerat en sistemes independents, sense més punt de referència que la velocitat de la llum; les teories de Lorenz, en les quals l'èter fixe servia d'element general de referència; i les concepcions de l'espai-temps de Minkowski. La ciència havia considerat fins a aquestes últimes com separades les dues nocions, de temps i d'espai. Segons Minkowski els esdeveniments passen com a través d'una sèrie d'incidències entre línies d'espai i de temps, que representa en un diagrama on la sèrie d'incidències de la línia d'espai i les de temps dona una «línia d'univers» en la noció de la qual les dues nocions, la de temps i la d'espai, venen a fondre's en una. Minkowski dona una definició d'espai en funció del temps i a la inversa. El temps ve definit com un conjunt d'esdeveniments en un lloc d'espai. I l'espai com el conjunt d'esdeveniments en un instant del temps. I la definició d'esdeveniment, com a incidència entre les línies de temps i d'espai.

Substituïda en el món metafísic la concepció geomètrica de l'espai per aquesta concepció provinent de la física, tal vegada es resoldrien lògicament els arguments de Zenon. Segons aquesta concepció metafísica una distància entre dos punts conté un nombre exhaurible de punts o d'esdeveniments que fa possible que un mòbil arribi a una distància donada i que Aquiles pugui aconseguir la tortuga. Les apories de Zenon es basaven en la noció d'espai geomètric infinitament divisible, i en la separació de les nocions de temps i d'espai.